DU DANSKE LAND – OG VAND

HEJLSMINDE HAVN OG HADERSLEV FJORD

HEJLSMINDE HAVN OG HADERSLEV FJORD

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming Pedersen, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til
Frank Flemming Pedersen og Haderslev Kommune

Sejlturen fra Hejlsminde til Haderslev Fjord i Lillebælt er ikke blot en meget smuk tur, det er også en tur gennem et område af Danmark, hvor historien har sat sine aftryk. Vi sejler i grænselandet/grænsevandet, som efter dansk nederlag til Tyskland i 1964 måtte afstås til sejrherren. Frem til 1920 gik grænsen mellem de to lande nord for Haderslev og blandt andet gennem Noret ved Hejlsminde. På vores tur ser vi da også masser af mindesmærker, som markerer den strenge tid, den længsel og de stærke nationale følelser, der har præget egnen.

Vi er selvfølgelig altid opmærksomme på naturen, når vi sejler. Det er en gratis fornøjelse, der følger med, når båden glider gennem vandet, og landskabet er tæt på os. I dette afsnit af Lillebælt spejder vi konstant efter sæler og marsvin, men fokus er også rettet mod himlen, for måske kan vi spotte en havørn ved Hejlsminde eller i Haderslev Fjord.

Hejlsminde – tidligere havneby og fiskerleje – er i dag en hyggelig og meget smukt beliggende landsby, som byder turister og gæster velkommen. Og den idyl, som præger Hejlsminde, fortsætter også langs den smalle Haderslev Fjord. Selve Haderslev by med 22.000 indbyggere er en kulturby og domkirkeby med rødder tilbage til 1100-tallet. Den er placeret, hvor afstanden mellem Ribe og Østersøen var kortest. Her kunne handelsmænd fra Ribe mødes med købmænd fra Østersølandene og udveksle varer. Der er liv i Haderslev, og mange seværdigheder venter efter den ca. 15 km korte sejltur fra Lillebælt til byens centrum.

Dybden i fjorden er under 2 meter undtagen i en gravet rende med 5 meter vand, som fører ind til Haderslev havn og by. I havnen er der indtil 5½ meter vand. Men som altid er vi udstyret med sund fornuft, opdaterede søkort og instrumenter, så vi er rustet til sejladsen i Lillebælt og på det smalle og bugtede vand i Haderslev Fjord. ■

HEJLSMINDE HAVN OG HADERSLEV FJORD

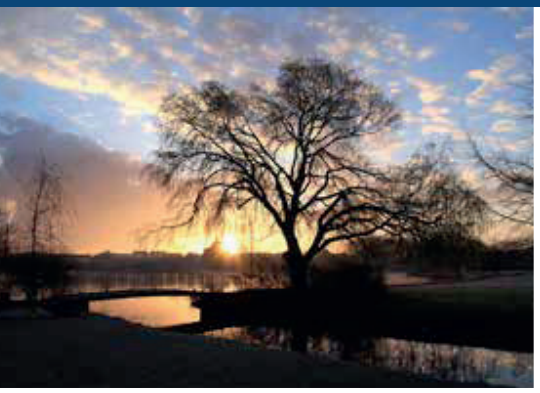

Det er godt ud på aftenen, da vi lægger til ved Hejlsmindes fine lystbådehavn. Vi fulgte afmærkningsbøjerne meget nøje, da sejlrenden er smal, og uden problemer gled vi da også ind på vores plads. Vi er kommet fra nord – gennem Lillebælt og Fænøsund – med netop Hejlsminde som mål. Eller rettere: som foreløbigt mål, idet vi skal videre sydover til Haderslev. Men først er det tid til at nyde aftensmaden og roen i den lille kystby mellem Kolding- og Haderslev Fjord.

Og hvor smager maden bedst, hvis man også vil have en smuk udsigt? Ved Solnedgangspladsen selvfølgelig. Her ved denne plads, der blev anlagt i 2011, da havnepromenaden blev renoveret, er der en spektakulær udsigt over Hejls Nor – Mindet – og det spændende fugleliv, der udspiller sig her. Det er også et kig ud over de mange små pramme og fiskerjoller, der er med til at give en dejligt nostalgisk stemning. Da den sidste klemme er klemt ned, ser vi hvorfor lige dette sted har fået navnet Solnedgangspladsen, for snart går den fine aftensol smukt ned over Mindet. Rundt om Mindet – Ro i sindet, er sloganet for Hejlsminde, og det passer på en prik.

Man står tidligt op på disse kanter. Jeg skal måske hellere sige: nogen står tidligt op. Der er nemlig livlig aktivitet i havnen, da vi bliver purret. En hel del både er allerede på vej ud i Lillebælt – de vil nok udnytte det smukke sejlervejr til et langt stræk. Andre er ved at gøre klar til afgang. Vi bliver et par dage mere og har ikke travlt. Planerne for denne dag er beskedne men gode. En vandretur rundt om Noret, frokost, sightseeing i byen og omegnen, aftensmad og på hovedet i køjen. Det skulle vi nok kunne overkomme.

RUNDT OM NORET

Rygsækken er pakket med vand, frugt og lidt sødt for at holde balance i blodsukkeret. Vi er på vej på gåben de 12 km rundt om Hejlsminde Nor. Er vi heldige, så spotter vi en havørn eller en rørhøg, når vi går hen over træbroen gennem rørskoven. Vi er ikke alene på ruten, for nogle har valgt at tage cyklen. Det kan man sagtens, for turen går ad trampesti, etableret sti og asfaltvej. Blot skal man være opmærksom på, at man skal af cyklen og trække den på en 1,3 km strækning mellem Åkærvej og Skovhusevej. Det er naturen, der skal nydes nu. Ved fugletårnet på den sydvestlige side af Noret, kan vi observere store flokke af svaner, ænder, gæs, skalleslugere og lappedykkere. Kreaturerne græsser på markerne, mens

insekterne svirrer. Du danske sommer, jeg elsker dig, skønt du så ofte har sveget mig, som Thøger Larsen skrev til Otto Mortensens dejlige melodi.

På turen rundt passerer vi to grænsesten, som ikke blot markerer den dansk-tyske grænse efter tabet af Slesvig-Holsten i 1864, men også at vi befinder os i et grænseland, hvor stærke nationale følelser har været i spil. Efter krigen i 1864 blev Sønderjylland skilt fra resten af Danmark, da grænsen blev trukket lige ned gennem Noret i Hejlsminde.

HISTORIEN TALER

Udgravninger har afdækket, at der har levet mennesker her ved Hejls tilbage fra stenalderen, og man har i vandet fundet et spænde fra vikingetiden. Hejlsminde er et gammelt fiskerleje, der i løbet af 1700- og 1800-tallet udviklede sig til handelsplads. Havnen har blandet andet været brugt til udskibning af korn og tegl og senere cikorierødder til kaffetilsætning. Efter krigen i 1864 var Hejlsminde grænseby mellem Danmark og Tyskland, og der blev i 1911 opført en jernbane mellem Kolding og Hejlsminde. I dag er det gamle fiskerleje mest af alt en badeby med et stort rykind af turister til sommerhusområderne og en lind strøm af lystsejlerne, der lægger til i den fine lystbådehavn.

Nu er det måske ikke lige i Hejlsmindes Lystbådehavn, man forventer at finde vikingeskibet Skuldelev 3, men ikke desto mindre så er det sandt. Eller i hvert fald en replika af det berømte skib fra Roskilde Fjord. Årsagen til at skibet har ankret op her, er den simple, at Skibslaget Freja Byrding i 1982 blev dannet med det formål at bygge en tro kopi af Skuldelev 3. Et projekt som blev færdiggjort år senere. Vikingeskibet søsættes i maj måned og ligger til kaj i Hejlsminde Havn frem til september. Freja Byrding overvintrer i et bådehus - "Æ Naust" – som også er opført i vikingestil. I vinterperioden opbevares skibet således i et vikingetidssvarende bådehus.

Det er næppe nogen tilfældighed at skibslauget kastede deres kærlighed på et vikingeskib, al den stund at der i Hejls sogn er fundet mange fortidsminder – også fra vikingetiden. Skuldelev 3 har næppe været forbi egnen her, men tilsvarende modeller kan måske have gjort rejsen langs kysten og ind i fjorde og nor. Freja Byrding har oprindelig været brugt som handelsskib, og besætningen har formodentlig bestået af 2-3 mand.

Aftenroen sænker sig atter over bådebroerne i lystbådehavnen. Aftenritualerne begynder så småt. Der er en del sejlere ved grillpladserne langs broerne, og ved strandens grillpladser bliver der også hygget igennem. Glade børnestemmer lyder fra legepladsen, da der bliver kaldt til aftensmad. En helt igennem dejlig aften. Selv har vi forsynet os godt i den lille gule bod ved lystbådehavnen. Nye kartofler og nyopgravede

gulerødder og friske jordbær er blot nogle af ingredienserne, der får forventningens glæde til at bredde sig.

SAMLING VED SKAMLINGSBANKEN

Op ved første hanegal. Dagens udflugt går til Skamlingsbanken. Vi tager bussen fra havnen, og på under en halv time er vi fragtet til dette nationale monument, der om noget har været symbol på kampen for danskheden i det sønderjyske. Den høje granitstøtte stod færdig i oktober 1863, men blev året efter ødelagt af preussiske besættelsestropper, som satte stenene på auktion. To dansksindede mænd fra egnen købte på vegne af Skamlingsbanke-selskabet de 25 granit sten, som i 1866 blev genrejst. Med sine skrammer og skår var den et markant symbol for det tabte land sydpå. I dag er Skamlingsbanken et yndet og skønt udflugtsmål med en flot udsigt over Lillebælt og det markante morænelandskab med stejle bakker og slugter i det omgivende landskab.

Også denne dag lakker mod enden, men i morgen er der atter en dag. Det er så tid til at tage afsked med denne lille perle. Men først skal vi lige et smut op til Solnedgangspladsen.

HEJLSMINDE-HADERSLEV

Den korte sejltur i Lillebælt går glat. Der er nok at se på undervejs. De mange tyske lystsejlere blander sig med svenske, hollandske og danske ditto, og der er en del trafik på vandet. Inden vi lægger roret om og går mod styrbord ind i Haderslev Fjord, har vi et fint kig til Årø og Årøsund, som vi også skal gennem på en senere tur. Men først handler det om fjorden, der er på en 7-8 sømil, og som fører os ind til den fine gamle købstad.

Fjorden er en smuk oplevelse i sig selv. Den snor sig behændigt mellem siv og skove og frodige marker i det kuperede landskab. Byer og sommerhusklynger er der ingen af langs bredden, så naturen har god plads. Sine steder er der god plads til at gøre et lille stop, men tjek dybden inden du ankrer op, for fjorden er under 2 meter dyb undtagen i en gravet rende med 5 meter vand, som fører ind til Haderslev havn og by. Vi holder godt øje med de hvide kuglebøjer, som ligger strategisk godt placeret langs rute. Disse bøjer referer til historiske minder langs fjorden, og som man kan læse om i den lille folder: Guiden gennem Haderslev Fjord, som vi har downloadet på Visithaderslevs hjemmeside.

Vel ankommet til denne rejses slutdestination finder vi vores plads i havnen, og gør os klar til at skifte tempo til bylivets puls. Der bliver nok at se på og opleve i de næste dage, som vores ophold varer.

PÅ BYVANDRING

Helt naturligt starter vi vores opdagelsesrejse i Haderslev i Den gamle Bydel ved domkirken og Torvet. Haderslev har

mere end 700 års historie på bagen, og Den gamle bydel er – trods voldsomme brande i 1627 og 1759 – velbevaret og rummer huse helt tilbage fra 1500-tallet. Det dominerende bygningsværk er selvfølgelig selve domkirken, der formodentlig stammer tilbage fra 1100-tallet. Vor Frue Kirke – som den også kaldes - blev domkirke for Haderslev stift, der efter genforeningen blev oprettet i 1922. Kirken har et smukt interiør, og et tidligere gravkapel er indrettet til minde for faldne fra Slesvigske Fodregiment fra Napoleonskrigene til 2. verdenskrig. Nogle fredage marcherer Slesvigske Fodregiments Musikkorps til domkirken for at vende et blad i deres mindebog over faldne soldater fra deres regiment. Det skulle være et festligt indslag, som vi dog må have til gode til en anden gang.

Domkirken er også udgangspunktet for vægternes rundgang i de gamle gader. Det sker fra juni til september hver tirsdag og torsdag aften kl. 20.30. Traditionen med vægterne stammer helt tilbage til 1300-tallet, hvor mange købstæder dannede vagtordninger, der skulle opretholdt ro og orden om natten, og som skulle holde øje med ildebrande. Mange steder skulle vægterne også synge et vægtervers for at angive tiden på hvert timeslag.

Her i Haderslev kan man få en særlig vægteroplevelse, idet Danmarks første vægtermuseum er indrettet på Højgade 6 i kælderen under byens gamle politistation. Her kan man få fortællingen om Haderslev Vægterlaug og historierne om at være vægter. Du kan også se nogle af de redskaber, der er blevet brugt til at torturere og lemlæste fanger med gennem tiden. Er kaffetørsten for stor, så er der mulighed for at smutte ind på Kulturhuset Bispen og nyde den varme kaffe til byens bedste udsigt over Haderslev indre dam. Vi trækker dog ind mod gågaden, der strækker sig fra Storegade i nord til Torvet i syd. Her er specialbutikker og caféer og en masse hyggelige butikker, der frister med gode og spændende tilbud. Ikke et dårligt sted at bruge et par timer.

Vi er dog ikke færdige med at sejle endnu. Derfor tager vi en tur med dambåden, som på en 1,5 times rundtur sejler fra centrum og til 4 anløbspladser rundt om Haderslev Dam. Vi har sat en lille dags tid af til turen, hvor vi stiger af og på undervejs, mens vi går på opdagelse i seværdighederne på ruten. Vi tager også tid til en god frokost ved et af anløbsstederne. En dejlig måde at se Haderslev fra vandet.

Dette sejladsområde ved Lillebælt er unikt: Ikke blot er landskabet smukt, der er også så mange minder om historiens gang hen over det sønderjyske. Desværre fik vi ikke set det hele denne gang. Ej heller det meste. Måske ikke engang det væsentligste. Men så må vi jo tilbage. ■